

većanje povprečnih donosov in postopna ublažitev nihanj v žetvenih donosih, ki občutno prizadevajo naše gospodarstvo, so glavna naloga pri povečanju pridelka v kmetijstvu, v tej smeri pa imamo velike možnosti in rezerve.

Investicije na tem področju morajo prav tako biti usmerjene tja, kjer bodo dale najugodnejše in najhitrejša sadova. Takšne investicije se bodo zrcalile v naglem povečanju pridelka in narodnega dohodka v tej gospodarski panogi, s tem pa tudi v vsem gospodarstvu. Njihov učinek se bo pokazal neposredno v izboljšanju prehrane prebivalstva.

Napori za izboljšanje kmetijstva so neločljivo povezani z napori, da bi krepili in razvijali vse oblike združevanja neposrednih proizvajalcev. Zadržane organizacije bodo v prihodnje na različne načine pomagale individualnemu kmetu, da bi sprejel sodobne metode kmetijske proizvodnje, po drugi strani pa bodo krepile socialistične oblike proizvodnje in lastnine. Zato je tudi razumljivo, da morajo vse zadrage ne glede na njihovo sedanjo obliko biti predvsem nosilci izboljšanja in razvoja kmetijske proizvodnje, zlasti tam, kjer ne zadostuje individualna pobuda kmeta. Že doslej doseženi pozitivni rezultati združnih organizacij na nekaterih področjih kažejo, da je pravilno usmerjanje zadržane organizacije na proizvodnjo eden izmed odločilnih činiteljev za izboljšanje kmetijstva in za razvoj socialističnih družbenih odnosov.

Zadrage imajo zelo odgovorno vlogo na področju prometa. Nanje je zdaj prenesena silno odgovorna naloga — odkupovanje kmetijskih pridelkov od individualnih pridelovalcev. To je bilo storjeno, da bi zadrage s sodelovanjem v prometu povečale socialistične sklade za izboljšanje proizvodnje in prispevale k stabilizaciji cen na kmetijskem trgu. Zadrage bodo to nalogo, ki jim jo je zaupala socialistična skupnost, uspešno izpolnile, če se bodo borile proti spekulantskim in monopolističnim težnjam na trgu kmetijskih pridelkov. Zelo škodljivo bi bilo, če bi zadrage težile za tem, da bi se omejile ali pretežno osredotočile izključno na promet, ker bi to pomenilo da so se sprijaznile z nezadostno ali majhno proizvodnjo.

Naša politika nasproti vasi mora ustvariti pogoje za povečanje pridelka in tržnih presežkov, zagotavljajoč ustrezno naraščanje življenjskega standarda kmetov. V naši socialistični skupnosti velja isto merilo za vas, kakor velja za tovarno, da je namreč treba povečati proizvodnjo in zmanjšati proizvodne stroške ter s tem ustvariti takšno razmerje med cenami industrijskih in kmetijskih proizvodov, ki bo zagotovilo enakomernije povečanje standarda tako mestnega kakor vsakega prebivalstva.

Zadržane organizacije morejo in morajo biti nosilci boja za izboljšanje kmetijstva. Vezi med zadrage in proizvajalci bi se morale razvijati v proizvodnem procesu za povečanje proizvodnje, s čimer se bodo krepili skladi zadrug in dohodek proizvajalcev. Možnosti za takšno kooperacijo na podlagi obojestranskih interesov zadrage in proizvajalca so v vseh panogah kmetijske dejavnosti široke. Edinole na tej podlagi je možno v širšem obsegu izboljšati proizvodnjo in povečati sredstva ter sklade zadrage kot samostojne socialistične gospodarske organizacije. Tej nalogi mora biti podrejena in prilagojena naša kreditna in davčna politika, kakor tudi politika regresov, ki bi skupaj morali vzbuditi k povečanju proizvodnje in delovne storilnosti. Vsi omenjeni ukrepi skupaj z gmotno pomočjo tistih industrijskih panog, ki preskrbujejo kmetijstvo — to velja zlasti za strojogradnjo, industrijo kmetijskih strojev in orodja in kemično industrijo — bodo prispevali k hitrejšemu povečanju kmetijske proizvodnje in industrijske predelave kmetijskih pridelkov.

Delovne zadrage in kmetijska posestva niso dovolj razvila in izboljšala lastne proizvodnje v primeri s sredstvi, ki jih imajo, in še vedno niso postala vzor in privlačna sila za individualnega kmeta. V delu posameznih socialističnih gospodarstev prihajajo do izraza tako kakor v industriji pomanjkljivosti v organizaciji proizvodnje, prav tako pa tudi v nezadostni orientaciji za rentabilno investiranje.

Veliki uspehi, doseženi v posameznih zadrugah in kmetijskih posestvih, so izpodbili teorijo o nezadostnih splošnih pogojih za uspešno organizacijo proizvodnje na sodobnem velikem socialističnem posestvu. Izboljšanje dela in povečanje proizvodnje na kmetijskih posestvih, kakor tudi krepitev njihovih družbenih skladov bo povečalo zaupanje kmetijskih pridelovalcev v višje družbene oblike proizvodnje v kmetijstvu.

Na področju izmenjave in prometa s tujino smo prešli s prejšnjega sistema popolnoma administrativnega vodstva na nove oblike in metode. Le-te so ustrezale novim odnosom in proizvodnji in so nedvomno znatno prispevale k boljšemu delovanju celotnega mehanizma na tem torišču. Vendarle so se v zunanji in notranji trgovini pojavile hude subjektivne pomanjkljivosti, ki omogočajo neracionalno trgovanje in tudi to, da se ne pazi vedno na koristi celotnega gospodarstva in skupnosti. Zato je treba delati za boljšo organizacijo naših podjetij, za boljše delovanje mehanizma izmenjave s tujino, za odstranitev malomarnosti in neodgovornega odnosa pri

odpošiljanju blaga, dalje je treba najstrože kaznovati kriminal itd. V zunanjetrgovinskem in deviznem sistemu je treba napraviti ustrezne spremembe v skladu s notranjim razvojem, da bi tudi s tem izboljšali pogoje za širšo in gospodarnejšo izmenjavo s tujino.

V notranjem prometu je treba okrepiiti družbeno kontrolo in razviti sistem državne inšpekcije, da bi odstranili pojave razsipništva in neodgovornosti ter s tem zaščitili interese potrošnikov in skupnosti. Izboljšanje notranje in zunanje trgovine je eden izmed važnih činiteljev, ki bo pozitivno vplival tudi na proizvodnjo samo, s tem pa tudi na življenjski standard. V okviru perspektivnih programov je treba predvideti izboljšanje gmotnih pogojev, tehnične opreme notranje in zunanje trgovine, gostinstva in turizma.

Naš gospodarski in družbeni sistem je izpričal svoje prednosti. Sedanje težave so logična posledica pospešene industrializacije v razmerah gospodarske zaostalosti in napete razdelitve narodnega dohodka, posledica nedograjnosti sistema in naših subjektivnih pomanjkljivosti. Odstranitev teh težav in slabosti ter skladnejši gospodarski razvoj — vse to bo omogočilo, da bo naš sistem prišel še močnejše do izraza in še bolj izpričal svoje prednosti.

Gospodarska politika, kakor tudi program gospodarske izgradnje v prihodnjem obdobju sta povezana s sadovi, doseženimi s požrtvovalnostjo in ustvarjanjem delavskega razreda in vseh delovnih

ljudi. Njihova socialistična zavest in prepričanje, da grade boljše življenje, sta omogočila, da smo premagali velikanske težave v izgradnji in preobrazbi našega gospodarstva. Ta visoka zavest je temeljila na jasni povezavi ciljev, za doseg katerih smo se borili v tem obdobju. Naloga organizacij SZDLJ je zdaj v tem, da čimbolj vsestransko pojasnijo ljudstvu vzroke sedanjih težav, naše nadaljnje cilje in perspektive gospodarskega razvoja in s tem pomagajo, da bomo laže prebrodili težave in pomanjkljivosti, ki so doslej prišle do izraza v našem delu. Organizacije SZDLJ in ves vodilni kader se morajo lotiti izpolnjevanja sedanjih in bodočih nalog s stališča celote in enotnosti jugoslovanskega gospodarstva. Partikularistične, lokalistične in šovinistične težnje, podcenjevanje vloge socialističnih sil pri zavestnem usmerjanju gospodarskega gibanja ter pomanjkanje široke kontrole so ovira v boju za dvig proizvodnih sil države, za nadaljnjo izgradnjo socialističnih odnosov in izboljšanje družbenega standarda. Pri odstranjevanju takšnih in podobnih nepravilnih nazorov imajo zlasti odgovorno vlogo člani Zveze komunistov.

Naše družbene organizacije in samoupravni organi, a zlasti še podjetja in ljudski odbori, morajo sestavljati in uresničevati svoje programe in naloge na podlagi splošne smeri gospodarske politike. Enotnost nazorov in akcije v boju je eden izmed neogibnih pogojev, da bi naša gospodarska politika v prihodnjem obdobju uveljavila.

Za boljše izkoriščanje proizvodnih kapacitet na Hrvatskem

V zadnjem času posamezni kolektivi in ljudski odbori vse bolj pogosto obravnavajo vprašanje nezadostnega izkoriščanja proizvodnih kapacitet v raznih panogah industrije pa tudi v gradbeništvu.

Neizpodbitno dejstvo je, da obstoje v občinah notranje rezerve in to ne ravno majhne. Te se skrivajo v nezadostno izkoriščenih kapacitetah obstoječih gospodarskih organizacij in v možnostih kooperacije med podjetji znotraj občin ali na širšem področju. V ta krog spadajo tudi odvečna osnovna sredstva podjetja, med temi strojni park kot najvažnejši del, in v nemalem številu podjetij tudi delovna sila. Kako velike možnosti se tu skrivajo, dokazuje vrsta primerov iz dosedanje prakse. Od majhnih delavnic z nekaj delavci so se razvila industrijska podjetja, pri katerih se je vrednost proizvodnje povečala za več desetkrat. Na Reki so v zadnjem letu s pomočjo industrijskih podjetij ustanovili okrog 50 novih obrtniških delavnic. Nekatere izmed njih so že prerastle v podjetja s sto delavci.

V Krapini je iz majhne delavnice čepic nastalo podjetje, ki je že po enem letu zaposlilo 300 delavcev. Do strojev so prišli na ta način, da so odkupili »stare in obrabljene« stroje tekstilnih tovarn. Na podoben način je v Slavonskem Brodu nastala tovarna pil, tovarna rolojev in druge.

Letos je podobno iniciativo pokazal tudi ljudski odbor mesta Zagreb. Ker niso mogli enako, kakor lani preskrbeti sredstev, potrebnih za ustanavljanje novih delavnic, deficitnih obrtnih strok, v prvi vrsti gradbenih, iz proračuna, so ubrali drugo pot. Delavski svet nekaterih gradbenih podjetij v Zagrebu so po neki konferenci sklenili, da bodo odstopili ljudskemu odboru nekaj svojih odvečnih osnovnih sredstev. Največ je odstopilo podjetje »Tehnika«, ki je dalo dve mešalki za beton,

večjo količino raznega orodja, ročnih samokolnic itd. Podobno so storila tudi druga podjetja, kot na primer »Tempo«, »Industrogradnja«, »Udarnik« itd. Podjetja »Novator« in »Vladimir Gortan« pa sta preskrbeti strokovne delavce. Na ta način so dali osnovo za ustanovitev šest novih obrtnih delavnic. Ljudski odbori občin morajo preskrbeti še obratna sredstva in nove delavce, nato pa bodo polagoma dopolnjevali osnovna sredstva.

Ker so letos občinski ljudski odbori pokazali dosti več zanimanja in skrbi za razvoj obrtnišstva in za ustanavljanje novih delavnic, je računati, da bodo nove delavnice že po šestih mesecih zaposlile skupaj okrog 200 delavcev.

Da so to dosegli, je bilo treba zelo malo sredstev, toda zato tem več iniciative in nekaj truda. Sadovi naporov ljudskega odbora in obrtniške zbornice so morda še enostranski, toda to ne zmanjšuje važnosti te akcije. Ne bi pa smeli ostati samo pri tem, temveč bi morali iti dalje. Na podoben način lahko izkoristijo odvečna sredstva in neizkoriščene kapacitete tudi druge

panoge in stroke. Da pa je v Zagrebu ne samo v nekaterih, temveč v skoraj vseh podjetjih precej odvečnih in neizkoriščenih strojev, ni treba šele dokazovati. Razen tega predstavnik kolektivov često omejuje tudi odvečno delovno silo, ki je ne morejo odpuštili, kot eno precejšnjih težav v poslovanju. Morda odpuščanje delavcev, gledano s splošnega stališča ne bi bila rešitev tega vprašanja, toda rešitev bi bila v tem, da bi dala podjetja obnem z nekaj takih delavcev na razpolago tudi odvečne stroje, orodje in drugo. Z izločitvijo teh strojev in ustanovitvijo samostojnih delavnic in podjetij bi se znatno povečala vrednost skupne proizvodnje, ki bi vplivala na gospodarski razvoj občine.

Seveda je ta pot lahko pravilna samo pod določenimi pogoji. Predvsem, če je dokazana popolna gospodarska in družbena upravičenost takega ukrepa. Nadalje, če bodo delavski sveti odločali brez kakršnega koli pritiska od zunaj in v prepričanju, da je taka akcija potrebna.

Nasprotno pa bi v primeru, če bi bile take odločbe izdane pod pritiskom, kaj lahko prišlo do različnih nepravilnosti.

Ivan Kolon

ŠTEVILČNO STANJE OSEBJA ZAPOSLENEGA V GOSPODARSTVU V OBDOBJU 1954—1955

	1939	1947	1950	1953	1955
Skupaj	721,0	1.054,0	1.788,6	1.577,4	1.927,7
Družbeni sektor			1.637,1	1.442,8	1.778,2
Privatni sektor		954,3	37,4	50,6	53,0
Vajenci		99,8	111,1	84,0	96,5

Pripomba: Viri podatkov — za l. 1939 podatki Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, za l. 1947 in 1950 podatki Socialnega zavarovanja. Za l. 1953 in 1955 podatki Zveznega zavoda za statistiko.

GRADNJA STANOVANJSKIH POSLOPI OD LETA 1952—1954

Leto	Dokonačane zgradbe v vseh sektorjih		Dokonačane zgradbe v družbenem sektorju		Dokonačane zgradbe v privatnem sektorju	
	št. v tisočih	št. v tisočih	št. v tisočih	št. v tisočih	št. v tisočih	št. v tisočih
1952	22.549	2.050	665	473	21.884	1.577
1953	24.728	2.355	1.198	763	23.530	1.594
1954	21.974	2.651	1.578	1.113	19.496	1.538